

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 57 0 Ps 010055 18 Rev
Banjaluka, 28.8.2018. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u Banjaluci, u vijeću sastavljenom od sudija: Rose Obradović, kao predsjednika vijeća, Biljane Tomić i Darka Osmića, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja TP P a.d. iz P., koga zastupa punomoćnik D. T., advokat iz B., protiv tuženog KD DOO iz P., koga zastupa punomoćnik Z. B., advokat iz B. radi utvrđenja ništavosti ugovora, vrijednost predmeta spora: 215.000,00 KM, odlučujući o reviziji tuženog izjavljenoj protiv presude Višeg privrednog suda u Banjaluci broj: 57 0 Ps 010055 18 Pž od 26.3.2018. godine, na sjednici održanoj dana 28.8.2018. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Odbija se zahtjev tužitelja za naknadu troškova sastava odgovora na reviziju.

Obrazloženje

Presudom Okružnog privrednog suda u Banjaluci broj: 57 0 Ps 010055 17 Ps 2 od 04.10.2017. godine utvrđeno je da su apsolutno ništavi: ugovor o zajedničkom ulaganju, koji je zaključen između tužitelja i tuženog, dana 09.06.2006. godine i ovjeren kod Osnovnog suda u Prnjavoru, pod brojem ...dana 09.06.2005. godine (što očigledno nije moguće, da je ugovor ovjeren prije nego što je zaključen) i ugovor o zajedničkom ulaganju, koji je zaključen između tužitelja i tuženog dana 22.03.2005. godine, a ovjeren kod Osnovnog suda u Prnjavoru, pod brojem ... dana 09.06.2005. godine, te je obavezan tuženi da tužitelju nadoknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 11.846,50 KM.

Presudom Višeg privrednog suda u Banjaluci broj: 57 0 Ps 010055 18 Pž od 26.3.2018. godine, žalba tuženog je odbijena i prvostepena presuda potvrđena, te je odbijen zahtjev tuženog za naknadu troškova sastava žalbe u iznosu od 2.544,00 KM.

Blagovremenom revizijom drugostepenu presudu pobija tuženi zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava. Predlaže da se revizija usvoji i osporena odluka preinači tako da se usvoji njegova žalba i preinači prvostepena presuda na način da se odbije tužbeni zahtjev, ili da se obje nižestepene presude ukinu i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

U odgovoru, tužitelj predlaže da se revizija odbije, kao neosnovana i tuženi obaveže da mu naknadi troškove sastava odgovora na reviziju.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora je zahtjev tužitelja da se utvrdi da su apsolutno ništavi ugovori zaključeni između parničnih stranaka, bliže opisani u izreci prvostepene presude.

Tužitelj smatra da su predmetni ugovori ništavi jer da je pri njihovom zaključenju postojao sukob interesa u vođenju poslova; da imaju sve karakteristike zeleniškog ugovora zaključenog na štetu tužitelja; da je u ime tužitelja ugovore zaključio i potpisao J. B., a da je pravosnažnom sudskom odlukom utvrđeno da je ništava odluka o njegovom imenovanju za v.d. direktora tužitelja; da su ti ugovori zaključeni na osnovu odluka Skupštine akcionara tužitelja za koje je, takođe, pravosnažnom sudskom odlukom, utvrđeno da su apsolutno ništave; da je sporne ugovore za tuženog potpisao P.D., suprug M. D., koja je bila direktor tuženog i lice ovlašteno za njegovo zastupanje; te da se radi o nemogućem predmetu obaveze, budući da nekretnine na kojima je trebalo graditi stambenoposlovnu zgradu nisu bile upisane kao svojina tužitelja u odgovarajućim javnim evidencijama, niti je od nadležnih organa dobijena dozvola za građenje.

Tuženi je osporio ovakve navode tužitelja ističući da su predmetni ugovori zaključeni u skladu sa zakonom; da se ne radi o sukobu interesa, jer da su tuženi i P. D. (kao akcionari sa ukupno 34,85 % glasova od prisutnih 55,28 % glasova) na Skupštini akcionara tužitelja, učestvovali u donošenju uopštenih odluka o pristupanju zaključenju ugovora o zajedničkom ulaganju, a nisu odlučivali o zaključenju konkretnih ugovora između parničnih stranaka, za koje se u ovom postupku traži utvrđenje da su ništavi; da su ti ugovori jednostrano raskinuti pa da tužitelj i nema pravnog interesa da utvrđuje njihovu ništavost; te da je tužba nedopuštena i neblagovremena saglasno odredbama Zakona o preduzećima.

Tokom postupka koji je prethodio donošenju osporene odluke, nižestepeni sudovi su utvrdili da su tužitelj i tuženi zaključili dva ugovora o zajedničkom ulaganju, radi izgradnje i prodaje stanova, lokala i ostava za tržište, na k.č. broj ... k.o. P. i na k.č. ..., upisane u PL. br. ... k.o. P.. Zaključenju ugovora je prethodio postupak licitacije u kojem je tuženi izabran kao najpovoljniji ponuđač. Prema odredbi člana 2. oba ugovora, tuženi je bio u obavezi da pribavi svu potrebnu tehničku dokumentaciju za izgradnju poslovno-stambenog objekta, izvrši uplatu rente, uređenje građevinskog zemljišta, pribavi građevinsku dozvolu, sve saglasnosti neophodne za izgradnju objekta, izvede sve građevinske i druge radove na objektu po projektno tehničkoj dokumentaciji i propisanim standardima Republike Srpske, kao i da bude nosilac prodaje poslovnih, stambenih prostora i ostava. Odredbom člana 3. tih ugovora regulisano je da tužitelj, za izgradnju, ustupa naprijed navedene zemljišne parcele, te da je dužan izvršiti uplatu svih taksa po pitanju upisa zemljišta i da na tom zemljištu uredi imovinsko-pravno stanje, tako da ono bude njegovo isključivo vlasništvo. Za to ustupljeno zemljište (član 4. ugovora) tužitelju bi pripala naknada, za svaki m² izgrađenog i prodatog poslovnog i stambenog prostora u neto površini, iznos od 38,00 KM za prostor u prizemlju, a na spratovima 20,00 KM. Ugovorom od 09.6.2006. godine stranke su ugovorile da će strana koja odustane od ugovora drugoj strani platiti štetu u iznosu od 105.090,80 KM, te da će tužitelj (ukoliko on odustane od ugovora) tuženom nadoknaditi sav uloženi novac u pripremu za gradnju objekta.

Iz zapisnika sa XI redovne sjednice Skupštine akcionara TP P a.d. P. (tužitelja) od 01.12.2004. godine broj: ... proizlazi da su na skupštini prisustvovali akcionari sa pravom glasa od 55,28 % od ukupnog broja akcionara koji imaju pravo glasa i to P. D. sa pravom glasa od 22,70 % i KD (tuženi) sa pravom glasa od 12,15 %, te da su isti glasali za odluke donijete na toj skupštini, između ostalih, i da se ovlasti Upravni odbor tužitelja da sklapa ugovore o zajedničkom ulaganju (kakvi su i ugovori koji su predmet ovog spora) ako je to ekonomski opravdano. Na osnovu tih odluka Skupštine akcionara, Upravni odbor tužitelja je dana 24.01.2005. godine donio odluku broj: ... o zajedničkom ulaganju TP P a.d. P.(tužitelj) i prihvatanju ponude KD

(tuženi), na 7 lokacija radi izgradnje stambeno-poslovnih objekata, među kojima su i lokacije označene kao k.č. 538/1 k.o. P. objekat ... i k.č. ... objekt ..., za koje su zaključeni sporni ugovori. Pravosnažnom presudom na osnovu priznanja Okružnog privrednog suda u Banjaluci broj: 57 0 Ps 009818 07 Ps od 21.07.2011. godine, utvrđeno je da su ništave odluke tužitelja donesene na Skupštini akcionara koja je održana ... godine, odluke donesene na IX redovnoj skupštini akcionara od ... godine, odluke o izboru v.d. direktora B. J. broj: ... od ... godine, odluke donesene na X redovnoj sjednici Skupštine akcionara koja je održana ... godine, odluke sa XI sjednice Skupštine akcionara koja je održana ... godine (i na kojoj su donesene odluke o davanju ovlaštenja Upravnom odboru da zaključi ugovore o zajedničkom ulaganju) i odluke sa XII sjednice Skupštine akcionara koja je održana ... godine.

Tužitelj je dopisom broj: ... od ... godine obavijestio tuženog da je njegov Upravni odbor, dana 25.01.2007. godine, stornirao od provođenja sve ugovore koji su zaključeni na štetu tužitelja, između ostalih, i ugovore koji su predmet ovog spora.

Nije sporno da je Ministarstvo, donijelo rješenje broj: ... od ... godine kojim je ukinulo rješenje Odjeljenja broj: ... od...godine kojim se odobrava KD iz P. izgradnja stambeno-poslovnog objekta na parceli broj ... k.o. P., zbog povrede materijalno-pravnih propisa, odnosno zbog neriješenih imovinsko-pravnih odnosa na zemljištu, neplaćanja troškova uređenja i jednokratne rente i zbog nepodnošenja potvrde o ispravnosti tehničke dokumentacije, te da je u upravnom sporu, presudom Okružnog suda u Banjaluci broj: 011-0-U-07-000588 od 16.01.2008. godine, odbijena tužba koju je tuženi podigao protiv navedenog rješenja označenog Ministarstva od ... godine.

Kod takvog činjeničnog stanja koje se, saglasno odredbi člana 240. stav 2. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09, 61/13 - dalje: ZPP) ne može pobijati u revizionom postupku, nižestepeni sudovi su zaključili da je P.D. u vrijeme zaključenja ugovora bio član društva sa ograničenom odgovornošću KD d.o.o. P.(tuženog) i da je bio akcionar preduzeća TP P a.d. P. (tužitelj) a da je akcionar tog preduzeća (tužitelja) i tuženi, da je u postupku donošenja odluka oko imenovanja upravnih i nadzornih odbora glasao akcionar P. D. kao i tuženi, pa su na taj način svojim glasovima odlučivali o sastavu upravnog i nadzornog odbora, kao i o odluci kojom je Upravnom odboru dato ovlaštenje da izabere najpovoljnijeg ponuđača i zaključi ugovor o zajedničkom ulaganju sa tuženim, te da je odluka Upravnog odbora o prihvatanju ponude tuženog o zajedničkom ulaganju zasnovana upravo na tim i takvim odlukama Skupštine akcionara, zbog čega je došlo do sukoba interesa u vođenju poslova o kojem govori odredba člana. 89. Zakona o preduzećima („Službeni glasnik RS“, br. 24/98, 62/02, 66/02, 38/03, 97/04 i 34/06 – u daljem tekstu: ZP) – što zaključene ugovore (koji su predmet ovog spora) čini ništavim.

Pored toga, nižestepeni sudovi nalaze da pravosnažna presuda na osnovu priznanja Okružnog privrednog suda u Banjaluci broj: 57 0 Ps 009818 07 Ps od 21.07.2011. godine, kojom su utvrđene ništavim odluke Skupštine akcionara tužitelja djeluje prema svim akcionarima bez obzira da li su učestvovali u postupku donošenja te odluke (tako i na tuženog), pa kako je tom presudom riješeno prethodno pitanje, značajno za rješenje ovog spora (pitanje valjanosti odluka tužitelja na osnovu kojih su zaključeni sporni ugovori) – i temeljem toga su udovoljili tužbenom zahtjevu, tim prije (prema stavu prvostepenog suda) što je sporne ugovore potpisao J. B., čije imenovanje za v.d. direktora tužitelja je navedenom presudom utvrđeno ništavim.

Kako tužitelj nije bio upisan kao nosilac prava raspolaganja na zemljištu na kojem je trebalo zajednički da se gradi, a tuženi (na kojem je stajala ta obaveza) nije uspio dobiti dozvolu za građenje, odnosno, kako je naprijed navedeno, rješenje kojim je građenje dozvoljeno ukinuto je od strane nadležnog Ministarstva po pravu nadzora – nižestepeni sudovi zaključuju da su predmetni ugovori imali nedopušten predmet obaveze, pa su i po tom osnovu ništavi, temeljem odredbe člana 47. Zakona o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ" br. 29/78, 39/85 i

57/89, te "Službeni glasnik Republike Srpske" br. 17/93, 3/96, 39/03 i 94/04 - u daljem tekstu: ZOO).

Revizija nije na argumentovan način dovela u pitanje činjenična utvrđenja i pravne zaključke nižestepeni sudova. Tuženi, naime, u reviziji ponavlja tvrdnje i prigovore koje je isticao u toku postupka pred prvostepenim sudom i u žalbi, na koje su se već očitivali nižestepeni sudovi. Odluke nižestepeni sudova su pravilne i zakonite. Suprotno tvrdnjama revidenta, obrazložene su jasnim i logičnim razlozima koje u svemu prihvata i ovaj sud, a koji nisu dovodeni u sumnju revizionim navodima.

Neosnovani su navodi revizije kojima se insistira da tužitelj nije imao pravnog interesa za vođenje ove parnice, jer da su predmetni ugovori već raskinuti i da se vodi druga parnica koju je pokrenuo tuženi protiv tužitelja sa zahtjevom za isplatu ugovorene odustance zbog raskida ugovora, u kojoj tužitelj može dokazivati neosnovanost potraživanja odustance. Pravne posljedice raskida ugovora i utvrđenja njegove ništavosti, nisu iste, pa – kako ispravno obrazlažu nižestepeni sudovi – tužitelj je imao pravni interes da pokrene i vodi ovaj spor. Uostalom, ova parnica je pokrenuta (03.4.2007. godine) prije pokretanja spora po tužbi KD (tuženog) protiv TP P (tuženi), radi naknade štete i naplate odustanice u kojem je tužba podnesena 18.02.2008. godine.

Tužba nije nedopuštena i neblagovremena, kako pogrešno tvrdi revident, pozivom na odredbu člana 73, 75. i člana 79. ZP.

U ovom slučaju radi se o tužbi kojom jedno pravno lice, privredno društvo tuži drugo privredno društvo i traži utvrđenje ništavosti međusobno zaključenih ugovora o zajedničkom ulaganju. Tužba je podnesena temeljem odredbe člana 103. ZOO i za podnošenje takve tužbe nije propisan nikakav rok (član 110. ZOO). Dakle, ne radi se o sporu koji podrazumjeva odredba člana 73. ZP, koji se mora pokrenuti u određenom roku (član 75. ZP), u kojem skupština privrednog društva, upravni ili nadzorni odbor ili članovi i akcionari, pod određenim uslovima, mogu ustati tužbom protiv članova uprave koji su donijeli odluku kojom se nanosi šteta preduzeću, niti o postupku koji propisuje odredba člana 79. istog zakona, u kojem naprijed nabrojana lica mogu pokrenuti postupak protiv odluke organa preduzeća koju smatraju nezakonitom.

Postupak po navedenim odredbama ZP vođen je po tužbi (od 11.5.2007. godine) Udruženja malih akcionara tužitelja koji je okončan navedenom presudom na osnovu priznanja broj: 57 0 Ps 009818 07 Ps od 21.07.2011. godine. Tom presudom je utvrđeno da su ništave odluke organa tužitelja na osnovu kojih su zaključeni sporni ugovori o zajedničkom ulaganju. Presuda kojom se poništavaju odluke nadležnih organa privrednog društva imaju pravno dejstvo prema društvu, akcionarima, direktorima ili članovima nadzornog odbora, ona je obavezujuća za odnose akcionara i društva, kao i društva i članova organa društva i ona djeluje u korist i protiv svakog akcionara.

Prema tome, djeluje i u odnosu na tuženog kao akcionara tužitelja, pa nisu osnovani navodi revizije kojima se osporava uticaj ove presude na razrješenje konkretne pravne stvari, kako ispravno i argumentovano obrazlaže drugostepeni sud, kakvo obrazloženje prihvata i ovaj sud.

Naprijed opisana pravosnažna presuda na osnovu priznanja donesena je u drugoj parnici i nema mogućnosti da se njena pravilnost i zakonitost ispituje u ovom postupku. Zato nisu relevantni navodi revizije (u kojima se u dobrom dijelu iscrpljuje) kojima se pokušava dokazati da nisu bili ispunjeni uslovi, u pogledu rokova i lica ovlaštenih za njegovo pokretanje.

Drugostepeni sud (za razliku od prvostepenog) nije utvrđenje ništavosti spornih ugovora temeljio na zaključku da J. B., kao direktor čije je imenovanje na tu funkciju kasnije poništeno, nije bio ovlašten da zaključi i potpiše sporne ugovore, pa navodi revizije, kojima se objašnjava da je on imao to ovlaštenje sve dok je kao zastupnik tužene bio upisan u sudski registar, nisu relevantni za rješenje ovoga spora.

Oba suda su opširno i svestrano obrazložili svoj stav, da je pri zaključenju spornih pravnih poslova – ugovora o zajedničkom ulaganju, došlo do sukoba interesa u vođenju poslova, pri čemu su jasno i opširno (analizirajući detaljno sve provedene dokaze i imajući u vidu tako utvrđeno činjenično stanje) objasnili odnos, međusobni položaj i povezanost tužitelja i tuženog, kao njegovog akcionara, te P. D. koji je akcionar tužitelja i član društva tuženog (dok je njegova supruga direktor tuženog), na osnovu čega su zaključili da su ti pravni poslovi ništavi, pa su s pravom udovoljili tužbenom zahtjevu, temeljeći odluku i na sadržaju odredbe člana 89. ZP. Činjenična utvrđenja i ovakve pravne zaključke u svemu prihvata i ovaj sud, a tuženi ih ne dovodi u sumnju revizionim navodima. Sporni ugovori su, kako je naprijed izloženo, temeljeni na odlukama Skupštine akcionara tužitelja u čijem donošenju su učestvovali tuženi i P. D. - i to sa većinom glasova u odnosu na ukupan broj glasova prisutnih akcionara - pa ne stoji tvrdnja tuženog da te odluke nemaju značaja za rješenje ovog spora, tim prije što je za iste, navedenom presudom broj: 57 0 Ps 009818 07 Ps od 21.07.2011. godine, utvrđeno da su ništave.

Pribavljanje urbanističko tehničke i građevinske dokumentacije potrebne za izgradnju objekata, suprotno tvrdnji revidenta, nije bila obaveza tužitelja nego tuženog (člana 2. oba ugovora). Budući da je poništeno rješenje kojim je tuženom bila dozvoljena gradnja i da u vrijeme zaključenja ugovora (koje je relevantno za ocjenu njihove ništavosti) tužitelj nije bio upisan kao vlasnik ili korisnik parcela na kojima je dogovoreno građenje, predmet obaveze iz spornih ugovora je bio nemoguć, pa nižestepeni sudovi nisu pogriješili kada su utvrđenje ništavosti temeljili i na odredbi člana 47. ZOO.

Odluka ovog suda broj: 78 0 P 000207 10 Rev od 06.6.2012. godine zasnovana je na bitno drugačijem činjeničnom i pravnom osnovu, pa pozivanje revidenta na tu odluku nije od uticaja na ocjenu pravilnosti i zakonitosti pobijane drugostepene presude.

Tuženi se tokom postupka, i sada u reviziji, poziva na Usaglašeni prijedlog sporazuma broj: ...od ... godine, uz tvrdnju da su na osnovu njega konvalidirali sporni ugovori. Tim sporazumom (tačkom 16, na koju se poziva revident) predviđeno je da će on biti osnov za novi ugovor koji će zamjeniti ranije ugovore (koji su predmet ovog spora), a da novi ugovor treba sačiniti tako da se ispoštuju sve zakonske klauzule, kako bi bio validan i mogao se realizovati. Ovakav sadržaj upravo upućuje na zaključak da su ugovarači (parnične stranke) bili svjesni manjkavosti ranije zaključenih ugovora i da su to htjeli ispraviti zaključenjem novog ugovora, što nikako, ni po smislu ni po sadržaju, ne predstavlja konvalidaciju. Kako nije došlo do zaključenja tog novog ugovora i drugačijeg regulisanja odnosa između parničnih stranaka, taj Usaglašeni prijedlog sporazuma ni na koji način nije mogao ishoditi drugačiju odluku u ovom postupku.

Imajući u vidu naprijed iznesene razloge, i ostali navodi revizije se čine irelevantnim za rješenje ove pravne stvari, slijedom čega je riješeno kao u izreci na osnovu odredbe člana 248. Zakona o parničnom postupku ZPP.

Odbijen je zahtjev tužitelja za naknadu troškova sastava odgovora na reviziju, jer se ne radi o nužnom trošku koji ima u vidu odredba člana 387. stav 1. ZPP. Ovo tim prije što su u odgovoru samo ponovljeni navodi koji su isticali i tokom postupka.

Predsjednik vijeća
Rosa Obradović

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarne
Amila Podrašćić